

Katedra speciální pedagogiky Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova

Okruhy ke státní navazující magisterské zkoušce: Surdopedie

- 1. Terminologické vymezení surdopedie jako oboru (předmět, cíl, metody používané v surdopedické praxi). Patologie sluchového analyzátoru (klasifikace sluchových vad podle doby vzniku, podle příčiny, podle velikosti ztráty sluchu).*
- 2. Diagnostika sluchových vad – jednotlivé typy vyšetření sluchové funkce (subjektivní a objektivní zkoušky sluchu). Diagnostika sluchové vady v raném věku – novorozenecký screening. Speciálně pedagogická diagnostika – volba vhodného komunikačního kódu.*
- 3. Vývoj řeči dítěte se sluchovým postižením v závislosti na typu a stupni sluchové ztráty. Rozdíly v ontogenezi řeči u slyšícího a neslyšícího dítěte, možnosti rozvoje nonverbální komunikace. Metodika rozvoje mluvené řeči u dětí se sluchovým postižením (respirace, fonace a artikulace u sluchově postižených, modulační faktory ovlivňující srozumitelnost řeči).*
- 4. Odezírání – vymezení pojmu, podmínky zajišťující úspěšné odezírání, druhy odezírání, typologie odezírajících. Metodika nácviku odezírání.*
- 5. Orální metody – unisenzoriální a multisenzoriální přístup ve vzdělávání sluchově postižených. Rozvoj sluchové výchovy v 19. a 20. století, osobnosti. Metodický postup a cíle sluchové výchovy.*
- 6. Znakový jazyk jako jazyk přirozený – vymezení pojmu, manuální a nemanuální nosiče významu ve znakových jazycích, znakovací prostor, parametry (aspekty) znaku.*
- 7. Znakovaná čeština – vymezení pojmu, charakteristika uživatelů tohoto komunikačního systému, srovnání s českým znakovým jazykem, možnosti využití znakované češtiny, legislativní vymezení.*
- 8. Prstová abeceda – vymezení pojmu, vývoj prstových abeced, jednotlivé typy, výhody a nevýhody využití prstové abecedy pro komunikaci, podmínky důležité při komunikaci pomocí prstové abecedy. Pomocné artikulační znaky – vymezení pojmu, jejich význam, použití. Historie a současnost.*
- 9. Bilingvální vzdělávání neslyšících – vymezení pojmu, pohled do historie, popis současné situace v ČR, přínos pro osoby se sluchovým postižením. Hamburský a skandinávský (švédský) model bilingválního vzdělávání neslyšících. Filozofie totální komunikace uplatňovaná ve vzdělávání žáků se sluchovým postižením.*

10. *Zákon o znakové řeči, zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob. Neslyšící jako kulturní a jazyková menšina.*
11. *Vývoj péče o osoby se sluchovým postižením z pohledu historie – od prvních zmínek o existenci sluchově postižených po zakládání ústavů pro hluchoněmé, Milánský kongres.*
12. *Vývoj péče o osoby se sluchovým postižením v českých zemích. Rozvoj ústavů a škol pro sluchově postižené.*
13. *Vzdělávání dětí a žáků se sluchovým postižením v ČR – současný systém škol (oblast preprimárního, primárního a sekundárního stupně vzdělávání). Nabídka středoškolských učebních oborů pro žáky se sluchovým postižením. Rámcový vzdělávací program, specifika školních vzdělávacích programů. Inkluzivní vzdělávání dětí a žáků se sluchovým postižením. Katalog podpůrných opatření.*
14. *Možnosti studia studentů se sluchovým postižením na VŠ. Funkční diagnostika, podpůrná opatření při studiu. Centra a střediska pro studenty se speciálními vzdělávacími potřebami. Legislativa.*
15. *Maturitní zkouška pro žáky se sluchovým postižením. Uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky pro žáky se sluchovým postižením. Maturitní zkouška z českého jazyka v úpravě pro neslyšící žáky.*
16. *Čtenářská gramotnost osob se sluchovým postižením. Výzkumy čtenářské gramotnosti. Příklady specifických problémů s porozuměním čteného textu. Úpravy textů pro žáky se sluchovým postižením.*
17. *Specifika psaného projevu osob se sluchovým postižením, výzkumy psané komunikace neslyšících. Čeština pro neslyšící jako druhý/cizí jazyk.*
18. *Organizace osob se sluchovým postižením, kluby neslyšících. Časopisy pro sluchově postižené. Pracovní uplatnění osob se sluchovým postižením. Profesionální poradenství pro osoby se sluchovým postižením.*
19. *Problematika tlumočení – typy tlumočení, možnosti tlumočení v rámci vzdělávání ve školách pro sluchově postižené. Umělecké tlumočení.*
20. *Problematika souběžného postižení více vadami se zaměřením na duální sensorické postižení. Klasifikace a charakteristika komunikačních forem osob s hluchoslepotou. Možnosti jejich vzdělávání.*
21. *Kompenzační pomůcky pro osoby se sluchovým postižením. Sluchadla – jednotlivé typy sluchadel, jejich výhody a nevýhody, sluchadla jako součást sluchové výchovy. Přehled technických pomůcek pro osoby se sluchovým postižením (světelné, vibrační pomůcky).*

22. *Kochleární implantát – definice, popis jednotlivých částí, vývoj, typy, spolehlivost a kritéria výběru vhodného kandidáta.*
23. *Proces kochleární implantace (příprava, průběh, programování kochleárního implantátu). Reimplantace. Oboustranná implantace. Implantované neslyšící děti neslyšících rodičů. Následná rehabilitační péče po kochleární implantaci – sluchová a řečová výchova, odezírání.*
24. *Raná intervence. Speciálně pedagogické poradenství, SPC surdopedického typu – náplň činnosti, úloha SPC při integraci dítěte, žáka a studenta se sluchovým postižením do běžné školy. Komunikační přístupy užívané při rehabilitaci a edukaci dětí, žáků a studentů se sluchově postiženými.*
25. *Presbycusis. Tinnitus aurium – vymezení pojmu, klasifikace, symptomatologie, možnosti terapie. Prevence vzniku sluchových vad, sluchová hygiena. Důsledky sluchových vad a kvalita života osob se sluchovým postižením.*

Literatura

BARTOŇOVÁ, M., & BYTEŠNÍKOVÁ, I. *Předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: MU, 2012. ISBN 978-80-210-6044-9.

BARTOŇOVÁ, M., BYTEŠNÍKOVÁ, I., & VÍTKOVÁ, M. *Děti se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřské škole*. Brno: Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-237-6.

ČERVENKOVÁ, A. *Co a jak číst se sluchově postiženým dítětem*. Sborník příspěvků. Praha: FRPSP, 1999. ISBN 80-238-4826-7.

ČERVINKOVÁ, I. Některé možnosti úprav textů pro neslyšící čtenáře. *Čeština doma a ve světě*. Zpravodaj České demografické společnosti. Praha: Hlavní výbor České demografické společnosti, 2002, č. 2 a 3. ISSN 1213-7480.

DOLEŽALOVÁ, L. *Terciární vzdělávání studentů se sluchovým postižením v České republice*. Brno: MU, 2012. ISBN 978-80-210-5993-1.

FREEMAN, R. D., CARBIN C. F., & BOESE R. J. *Tvé dítě neslyší?* Praha: FRPSP, 1992. ISBN 80-244-0766-3.

GABRIELOVÁ, D., PAUR, J., & ZEMAN, J. *Slovník znakové řeči*. SPN, Praha, 1988.

HÁDKOVÁ, K. *Člověk se sluchovým postižením*. Praha: UK, 2016. ISBN 978-80-7290-619-2.

HÁDKOVÁ, K. *Vzdělávání žáků a studentů s kochleárním implantátem*. Praha: UK, 2012. ISBN 978-80-7290-618-5.

HOLMANOVÁ, J. Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem. In: *Kochleární implantáty: rady a zkušenosti*. Praha: FRPSP, o. s., 2009. S. 127-135. ISBN 978-80-86792-23-1.

HOLMANOVÁ, J. *Raná péče o dítě se sluchovým postižením*. Praha: Septima, 2002. ISBN 80-7216-162-8.

HOLMANOVÁ, J. Vady a poruchy sluchu z hlediska klinické logopedie. In: ŠKODOVÁ, E., JEDLIČKA, I. a kol. *Klinická logopedie*. Praha: Portál, 2003, s. 489-525. ISBN 80-7178-546-6.

HORÁKOVÁ, R. *Surdopedie*. Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-225-3.

HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení – úvod do surdopedie*. Praha: Portál, 2012. ISBN 987-80-262-0084-0.

HRADILOVÁ, T. *Kvalita života osob se sluchovým postižením*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2017. ISBN 978-80-7290-967-4.

HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu*. 1. díl. Praha: FRPSP a Septima, 1999, ISBN 80-7216-096-6.

HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu*. 2. díl. Praha: FRPSP a Septima, 1998, ISBN 80-7216-075-3.

JABŮREK, J. *Bilingvální vzdělávání neslyšících*. Praha: Septima, 1998. ISBN 80-7216-052-4.

JANOTOVÁ, N. *Integrace sluchově postiženého dítěte v mateřské a základní škole*. Praha: Septima, 1998. ISBN 80-85801-72-8.

JANOTOVÁ, N. *Odezírání u sluchově postižených*. Praha: Septima, 1999. ISBN 80-7216-82-6.

JANOTOVÁ, N. *Reedukace sluchu sluchově postižených dětí v předškolním věku*. Praha: Septima, 1996. ISBN 80-85801-90-6.

JANOTOVÁ, N. *Rozvíjení zrakového vnímání a odezírání sluchově postižených dětí*. Praha: Septima, 1996. ISBN 80-85801-84-1.

MACUROVÁ, A. – ZBOŘILOVÁ, R. – CÍCHA HRONOVÁ, A. et al. *Jazyky v komunikaci neslyšících: český znakový jazyk a čeština*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. ISBN 9788024634128.

MOTEJZIKOVÁ, J. a kol. *Kochleární implantáty: rady a zkušenosti*. Praha: FRPSP, 2009. ISBN 978-80-86792-23-1.

Kolektiv autorů. *Ve světě sluchového postižení*. Praha: TAMTAM a FRPSP, 2005. ISBN 978-80-86792-23-1.

KOMORNÁ, M. *Psaná čeština českých neslyšících – čeština jako cizí jazyk*. Praha: ČKTZJ, 2008. ISBN 978-80-87153-44-4.

KOMORNÁ, M. Sociolinguvistické a pragmatické aspekty výuky češtiny jako cizího jazyka pro české neslyšící. In: *Info-Zpravodaj*. 2008, roč. 16, č. 2. ISSN 1211-6661.

KUCHLER, K., & VELEHRADSKÁ, O. Průzkum čtenářských dovedností na školách pro děti s vadami sluchu. In: *Info-Zpravodaj*. 1998, roč. 6. ISSN 1211-6661.

KRAHULCOVÁ, B. *Komunikace sluchově postižených*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0329-2.

KVĚTOŇOVÁ-ŠVECOVÁ, L. *Edukace dětí se speciálními potřebami v raném a předškolním věku*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-063-8.

MACUROVÁ, A. Jazyk a hluchota. In: *Slovo a slovesnost*. Praha: AV ČR, 2001, roč. 62, č. 1, s. 92–104. ISSN 2571-0885.

MACUROVÁ, A., & HÁNKOVÁ, D. Chyby v psané češtině českých neslyšících. In: *Speciální pedagogika*. 2011, roč. 21, č. 3, s. 178–190.

MACUROVÁ, A., & HOMOLÁČOVÁ, I., PTÁČEK, V. Výzkum komunikace neslyšících: Český znakový jazyk. In: *Speciální pedagogika*. Praha: UK, 1997, č. 3, s. 1–15. ISSN 1211-2720.

OPATŘILOVÁ, D., & NOVÁKOVÁ, Z. et al. *Raná podpora a intervence u dětí se zdravotním postižením*. Brno: MU, 2012. ISBN 978-80-210-5880-4.

OPATŘILOVÁ, D., NOVÁKOVÁ, Z., & VÍTKOVÁ, M. *Intervence u dětí se zdravotním postižením v raném věku*. Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-240-6.

POLÁKOVÁ, M. Čtení s porozuměním a čeští neslyšící. In: *Speciální pedagogika*. 2001, roč. 11, s. 207–219. ISSN 1211-2720.

PTÁČKOVÁ, K. *Čtenářství u neslyšících dětí a problematika upravovaných textů*. Praha UK, 2013. ISBN 978-80-7290-635-2.

POUL, J. *Dítě s vadou sluchu. Jeho včasná výchova v rodině*. Praha: GONG-PRESS a SSP v ČR, 1992. ISBN 978-802-4613-000.

POUL, J. *Nástin vývoje vyučování neslyšících*. Brno: Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-210-1479-2.

POTMĚŠIL, M. *Čtení k surdopedii*. Olomouc: UP, 2003. ISBN 80-7067-190-4.

POTMĚŠIL, M. a kol. *Metodika práce se žákem se sluchovým postižením*. Olomouc: UP, 2012. ISBN 978-80-2443-310-3.

PULDA, M. *Surdopedie se zaměřením na raný a předškolní věk*. Brno: MU, 1994. ISBN 80-210-0476-2.

PULDA, M. *Integrovaný žák se sluchovým postižením v základní škole*. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 80-210-2481-X.

RŮŽIČKOVÁ, M. *Učíme se českou znakovou řeč*. Společná učebnice pro děti předškolního věku a jejich rodiče. Praha: Septima, 2012. ISBN 978-80-7216-302-1.

SERVUSOVÁ, J. *Kontrastivní lingvistika – český jazyk x český znakový jazyk*. Praha: ČKTZJ, 2008. ISBN 978-80-87153-07-9.

SOURALOVÁ, E. *Čtení neslyšících*, Olomouc: UP, 2002. ISBN 80-244-0433-8.

SOURALOVÁ, E. *Surdopedie I. Studijní opora pro kombinované studium*. Olomouc: UP, 2005. ISBN 80-244-1007-9.

SOURALOVÁ, E. *Surdopedie II*. Olomouc: UP, 2005. ISBN 80-244-1008-7.

SOURALOVÁ, E. Úprava textů pro čtení s porozuměním. In: *Čeština doma a ve světě*. 2002, č. 2 a 3, s. 190–193. ISSN 1805-367X.

STRNADOVÁ, V. *Hádej, co říkám aneb odezírání je nejisté umění*. Praha: MZ ČR, 1998. ISBN 80-903035-0-1.

STRNADOVÁ, V. *Současné problémy české komunity neslyšících I., Hluchota a jazyková komunikace*. Praha: FF UK, 1998. ISBN 80-85899-45-0.

ŠŮCHOVÁ, L. – NOVÁKOVÁ, R. (2008): *Slovosled a střídání rolí v českém znakovém jazyce – praktická cvičení* [DVD]. Praha: ČKTZJ, 2008. ISBN: 978-80-87153-49-9.

TARCSIOVÁ, D. *Komunikačný systém sluchovo postihnutých a spôsoby prekonávania ich komunikačnej bariéry*. Bratislava: Sapientia, 2005. ISBN 80-969112-7-9.

VANĚČKOVÁ, V. *Výchova řeči sluchově postižených dětí*. Praha: Septima, 1996. ISBN 80-85801-83-3.

VYMLÁTILOVÁ, E. Kandidáti a uživatelé kochleárního implantátu. In: *Kochleární implantáty: rady a zkušenosti*. Praha: FRPSP, o. s., 2009, s. 84–91. ISBN 978-80-86792-23-1.

VYMLÁTILOVÁ, E. Kochleární implantáty – zkušenosti s dětmi s kombinovaným postižením. In: *Kochleární implantáty: rady a zkušenosti*. Praha: FRPSP, o. s., 2009. s. 108-112. ISBN 978-80-86792-23-1.

VYMLÁTILOVÁ, E. Problematika sluchových vad z hlediska klinické psychologie. In: ŠKODOVÁ, E., JEDLIČKA, I. a kol. *Klinická logopedie*. Praha: Portál, 2003, s. 463-488. ISBN 80-7178-546-6.

VYMLÁTILOVÁ, E. a kol. Predikce přínosu kochleárního implantátu pomocí adaptované škály CHIP. In: *Otorinolaryngologie a foniatrie*. 2005, roč. 54, č. 2, s. 76–81. ISSN 1210-7867.

ZÝKOVÁ, M. Sloveso v psané češtině neslyšící mládeže. In: *Speciální pedagogika*. 1997, č. 3, s. 16–25. ISSN 1211-2720.

Internetové odkazy

BÍMOVÁ, P. – MACUROVÁ, A. Poznáváme český znakový jazyk II. (Slovesa a jejich typy). In *Speciální pedagogika* [online]. 2001, roč. 11, č. 5, s. 285–304. [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://dspace.specpeda.cz/handle/0/670>.

CÍCHA HRONOVÁ, A., ZBOŘILOVÁ, R. (eds.) *Čeština ve výuce neslyšících* – elektronický sborník. Soubor článků sebraných k příležitosti ukončení lektorského kurzu pro pedagogy [online]. Praha: SŠ, ZŠ a MŠ pro sluchově postižené, Výmolova 169, Praha 5 – Jazykové centrum Ulita, 2011 [cit. 2014-9-03]. Dostupné z: <http://publikace-vymolova.cz/sbornik/>.

HRONOVÁ, A. Poznáváme český znakový jazyk III. (Tvoření tázacích vět). In *Speciální pedagogika* [online]. 2002, roč. 12, č. 2, s. 113–123. [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://dspace.specpeda.cz/handle/0/702>.

LACHMANOVÁ, D. – OKROUHLÍKOVÁ, L. Poznáváme český znakový jazyk - střídání rolí. In *Speciální pedagogika* [online]. 2016, roč. 26, č. 1, s. 46–59. [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://dspace.specpeda.cz/handle/0/1602>.

MACUROVÁ, A. Jazyk a hluchota. In *Slovo a slovesnost* [online]. 2001a, roč. 62, č. 2, s. 92–104. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=4006>.

MACUROVÁ, A. Poznáváme český znakový jazyk (Úvodní poznámky). In *Speciální pedagogika* [online]. 2001b, roč. 11, č. 2, s. 69–75. [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://dspace.specpeda.cz/handle/0/621>.

MACUROVÁ, A. Poznáváme český znakový jazyk IV. (Vyjadřování času). In *Speciální pedagogika* [online]. 2003, roč. 13, č. 2, s. 89–98. [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://dspace.specpeda.cz/handle/0/473>.

MACUROVÁ, A. Směřování k typologii znakových jazyků. In *Speciální pedagogika* [online]. 2011, roč. 21, č. 1, s. 1–7. [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://dspace.specpeda.cz/handle/0/194>.

MACUROVÁ, A. Znakový jazyk. In: KARLÍK, P. – NEKULA, M. – PLESKALOVÁ, J. (eds.) *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ZNAKOV%C3%9D%20JAZYK>.

MACUROVÁ, A. – NOVÁKOVÁ, R. Poznáváme český znakový jazyk: český znakový jazyk v kontaktu. In *Speciální pedagogika* [online]. 2008, 18, 4, s. 278–298. [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://dspace.specpeda.cz/handle/0/434>.

KUCHAČOVÁ, L. (ed.) *Jazyk neslyšících: Co víme, co nevíme a co bychom měli vědět o českém znakovém jazyce*. Praha: ÚČJTK FF UK, 2005. Dostupné z: http://ruce.cz/clanky/_588.pdf.

www.aima.cz

www.asnep.cz

www.audionika.cz

www.cktjz.com

www.cochlear.com

www.otolaryngologie.cz

www.lorm.cz

www.pevnost.com

www.suki.cz

www.tamtam.cz

www.ticho.cz

www.tichysvet.cz

Časopisy

Gong. Časopis pro občany s vadami sluchu. Praha: ASNEP, 1972. ISSN 0323-0732.

INFO Zpravodaj. Praha: FRPSP, 1993. ISSN 1211-6661.

Otorinolaryngologie a foniatric. Praha: 1967. ISSN 1210-786.

Speciální pedagogika. Časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky. Praha: UK, 1990. ISSN 1211-2720.

Unie. Praha: Česká Unie Neslyšících, 1992. ISSN 2464-7705.